

Molekylærbehandling av lungekreft...

Gefitinib er en tyrosinkinasehemmer som i mindre undersøkelser har vist effekt på behandlingsrefraktær lungekreft. Molekylet hemmer epidermal vekstfaktor. Denne uttrykkes i store mengder i tumorceller og er forbundet med dårlig prognose. Dessverre kan en stor fase 3-studie ikke bekrefte at medikamentet forlenger overlevelsen signifikant (Lancet 2005; 366: 1527–37).

Nesten 1 700 pasienter med ikke-småcellet lungekreft deltok. Etter en median oppfølgingstid på rundt sju måneder var det ingen forskjell i overlevelse mellom de to gruppene (5,6 måneder for aktiv behandling og 5,2 måneder for placebo). Analyser av undergrupper viste imidlertid at behandlingen forlenget overlevelsen signifikant hos pasienter som aldri hadde røykt og hos dem med asiatiske opprinnelse.

...og forebyggende effekt av grønnsaker

Høyt inntak av grønne grønnsaker som kål og brokkoli kan forebygge utvikling av lungekreft. Effekten er avhengig av to gener (GSTM1 og GSTT1) som regulerer nedbrytningen av isotiocyanater, som er de stoffene i grønnsakene som man antar beskytter mot kreftutvikling (Lancet 2005; 366: 1558–60).

Omkring 2 000 pasienter og like mange kontrollpersoner deltok i en retrospektiv kostholdundersøkelse med genotyping for GSTM1 og GSTT1. Blant personer som spiste mye grønnsaker, hadde de med null-allelet for begge genene en signifikant redusert oddsratio for lungekreft på 0,28 i forhold til dem som var positive for begge gentyper (95 % KI 0,11–0,67). Effekten for ett null-allel var noe lavere. Når forskerne stratifiserte for røyking, viste det seg at høyt grønnsakinntak beskyttet mot lungekreft uansett genotype hos dem som aldri hadde røykt.

Økt forekomst av alvorlig depresjon?

Den hittil største tverrsnittsundersøkelsen over forekomsten av alvorlig depresjon i USA antyder at tilstanden øker i omfang (Arch Gen Psychiatry 2005; 62: 1097–106). Forskere intervjuet mer enn 43 000 voksne personer. 13 % hadde opplevd minst én episode av alvorlig depresjon i løpet av livet, og 5 % i løpet av det siste året.

Sammenliknet med tidligere undersøkelser viser dataene en forskyvning av forekomst mot høyere aldersgrupper. Det kan tyde på en kohorteffekt, dvs. at de som ble født i årene etter annen verdenskrig er særlig utsatt for å utvikle depresjoner. Et slikt funn danner grunnlag for å lete etter miljø-avhengige risikofaktorer og gen-miljø-interaksjoner.

Stamceller fra navlestreng gav bedring hos paraplegiker

Transplantasjon av multipotente navlestrengsstamceller til en pasient med paraplegi etter en nesten 20 år gammel ryggskade resulterte i funksjonell og morfologisk bedring.

Takket være liberal lovgivning og aktive forskningsmiljøer har Korea en ledende rolle innen human stamcelleforskning. Mononukleære celler fra human navlestreng har i en årrekke vært benyttet til hematopoetisk stamcelletransplantasjon. Nå vises det at multipotente stamceller generert fra human navlestreng også kan differensiere til nevrogen vev (1).

Etter flere ukers cellekultur ble adherente multipotente humane navlestrengsstamceller resuspendert for behandling av en 37 år gammel kvinne. Hun hadde komplett paraplegi fra Th10 etter en 19 1/2 år gammel ryggskade. Via en bakre laminektomi ble det injisert 1 ml stamceller mellom skadet og normal ryggmarg, og 2 ml stamceller diffust intra- og ekstraduralt i det skadede området. Det kom ingen tegn til avstøtningsreaksjoner, og det ble ikke gitt immunsupprimerende behandling. I parallelle studier viste forfatterne at de injiserte stamcellene lot seg differensiere til nevrogen vev in vitro.

41 dager etter injeksjonen hadde pasienten gjenvunnet motorisk og sensorisk funksjon i underekstremitetene. Samtidig viste CT og MR regenerasjon i det skadede området og deler av cauda equina.

Stamcellene kan ha produsert cytokiner og vekstfaktorer som stimulerte det skadede vevet eller kan selv ha differensiert til nev-

Pasienten har hatt stor fremgang etter injeksjonen. Foto AFP/SCANPIX

rogen vev slik de gjorde in vitro. Det er også mulig at laminektomien med dekompressjon av det skadede vevet kunne resultere i spontan regenerasjon, selv om det er usannsynlig så lenge etter skaden.

Forfatterne mener at multipotente stamceller fra navlestreng er en attraktiv mulighet i behandlingen av neurodegenerative sykdommer og fremhever de etiske fordelene med slike celler fremfor embryonale stamceller.

Bjarte G. Solheim

bjarte.solheim@rikshospitalet.no
Immunologisk avdeling
Rikshospitalet

Litteratur

1. Kang KS, Kim SW, Oh YH et al. A 37-year-old spinal cord-injured female patient, transplanted of multipotent stem cells for human UC blood, with improved sensory perception and mobility, both functionally and morphologically: a case study. *Cytotherapy* 2005; 7: 368–73.

Lik effekt av nye antidepressive legemidler

Nyere antidepressiver har små forskjeller i effekt og bivirkninger.

Forskerne inkluderte 46 randomiserte kontrollerte studier som sammenliknet ett annen-generasjonsantidepressivum med et annet (1). Resultatene viste at det ikke var vesentlige forskjeller mellom dem. 96 % av de sammenliknende studiene var enten sponset av farmasøytisk industri eller en av forfatterne var tilknyttet industrien.

– Utgangspunktet for sammenlikningene var voksne pasienter med alvorlig depressiv lidelse som ble behandlet poliklinisk, sier professor Stein Opjordsmoen ved Ullevål universitetssykehus.

– Det fremheves at store studier med sunn design fortsatt er mangelvare. Forfat-

terne etterlyser uavhengige studier over tilstrekkelig lang tid der behandlingsresponsen representerer mer enn skåring på en eller annen depresjonsskala, og hvor bivirkninger omhyggelig er kartlagt. Undersøkelsene bør også inkludere data om livskvalitet, funksjonsnivå, seksuelle bivirkninger, selvmordstanker og selvmordsatferd. Å velge preparat for den enkelte pasient er fortsatt like vanskelig, sier Opjordsmoen.

Erlend Hem

erlend.hem@medisin.uio.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Hansen RA, Gartlehner G, Lohr KN et al. Efficacy and safety of second-generation antidepressants in the treatment of major depressive disorder. *Ann Intern Med* 2005; 143: 415–26.